І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 233. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 4-го ГРУДНЯ 1958 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 4, 1958 — No. 233. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕРНУВСЯ ДО ВАШИНГТОНУ І ПОЧАВ СЕРІЮ ВАЖЛИВИХ НАРАД

Вашингтон. — У вівторок дня 2 грудня ц. р. президент Айзенгавер закінчив свої двотижневі вакації в Джорджії і вернувся разом із членами своєї родини — сином майором Джаном С. Айзенгавером, його дружиною Барбарою і їхньою наймолодшою донькою Мері Джейн до Вашингтону. Негайно після свого повороту Президент почав підготову до серії конференцій і нарад із членами свого уряду і провідниками Конгресу. Темою перших нарад, визначених на середу, 3 грудня було узгіднення компетенцій між Армією і Радою для справ аеронавтики і міжпланетних просторів у справі використання персоналу і влаштувань Армії у здійснюванні програми міжпланетних дослідів. В четвер цього тижня Президент відбуде конференцію з Національною Радою Безпеки, присвячену розглядові актуальної ситуації у світі й обговоренню ділянок бюджету зв'язаних з видатками на оборону вільного світу і допомогою для закордону. Справа нового бюджету буде предметом розгляду й узгіднення під час дальших нарад, що їх відбуде през. Айзенгавер з представниками військового командування і керівництвом Бюджетового Бюра. Наприкінці місяця грудня Президент зустрінеться з провідниками республиканської партії в Конгресі і потому з провідниками обидвох партій у Конгресі для обговорення важливіших проблем закордонної політики і устійнення напрямних у цій ділянці. Під час цих зустрічей през. Айзенгавер мав би обговорити з провідниками конгресу теж і можливість відбуття західньо-східньої конференції в справі европейської безпеки і з'єднання Німеччини. Ще перед своїм виїздом з Огести през. Айзенгавер найменував ще одного члена до створеного ним комітету для справ закордонної допомоги, що його очолює колишній секретар Армії Вільям Г. Дрейпер, юн. Новим членом цього комітету став Джозеф М. Дадж, голова ради Дітройтського Банку, колишній член урядового Дорадчого Комітету в Адміністрації Економічної Співпраці, що здійснювала свого часу т. зв. Плян Маршала, і колишній спеціальний асистент Президента для закордонних і бюджетових справ.

Протилетунська ракета „Ніке-Геркулес" на висоті 12 миль „знищила ворога"

Вашингтон. — Представник армії дня тепер, 1-го грудня, повідомив про те, що її протилетунська ракета „Ніке-Геркулес" ще 19-го листопада знищила ворожий предмет, який летів із швидкістю 1,600 миль на годину на висоті 12 миль. В цьому повідомленні поряд перший стверджується, що протилетунська зброя знищила предмет, що летів із такою великою швидкістю і на такій висоті. Висота 12 миль — це така висота, поза яку не можуть літати теперішні нормальні бомбовики. Ракета „Ніке - Геркулес" знищила окремий для цієї цілі сконструований літак, порушуваний джетовими способами (XQ-5).

Від 1925 до 1958 року в автових катастрофах згинуло 1,081,600 осіб

Шикаго, Ілліной. — Асистент керівника Крайової Ради Безпеки Генрі Дж. Джеффер передбачає, що в 1966-му році в автових катастрофах згине 50,000 осіб, а поранених буде 1,900,000 осіб, що спричинить матеріяльну втрату на 7 більйонів долярів. Джеффер стверджує, що в 1957 році в автових катастрофах згинуло 38,500 осіб. „Ви будете приголомшені, каже він, коли усвідомите собі, що від 1-го січня 1925-го року до 1-го січня 1958-го року на шляхах цієї Країни згинуло 1,081,600 осіб. Джеффер промовляв на районовій конференції, влаштованій Президентським Комітетом Безпеки в вуличному русі.

Передбачають холодний грудень

Вашингтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що місяць грудень в загальному буде холодніший від нормальної температури для того часу. Пересічна нормальна температура в грудні повинна виносити в Ню Йорку — 35,7 ступня; Шикаго — 28; Денвері — 31,1 а в Сан Францисько — 49,3 ступня. Згідно з передбаченням бюра в північних стейтах від Монтани до Огайо буде набагато холодніше від нормальної температури, в полосі стейтів від півдня аж до Колорадо і Вірджінії буде холодніше від нормальної температури, а в решті стейтів буде нормальна температура. Найтепліше буде на Флориді і в Каліфорнії. Найбільше атмосферичних опадів буде в північних стейтах і на південному сході, а найменше в центрально південних стейтах — Колорадо, Кензас, Місурі, Арізона, Оклагома і Аркенсо.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** підписав зарядження, згідно з яким більше як двом мільйонам федеральних урядовців надається право в п'ятницю 26 грудня не працювати. Таким чином вони матимуть чотири вільні дні в зв'язку з Різдвом, яке припадає на 25 грудня. Президент рекомендував також головам урядових агенцій ліберально ставитися до прохань працівників, які хотіли б мати вільний день в п'ятницю 2-го січня 1959 року.

Представник поштового департаменту заявив, що з поміччю джетових літаків поштові посилки в межах ЗДА можна буде доставляти того самого дня, коли їх надаватиметься. Від 10 грудня джетові літаки перевозитимуть пошту з Ню Йорку до Маямі, Флорида.

● **У Мемфісі, Теннесі,** звільнено з праці в кафетерії касирку Ме Крукс, яка звеліла вийти з черги негрові, що працює в армійському депо. В цій кафетерії зобов'язує добровільна сегрегація, але чорні можуть їсти разом із білими, якщо цього забажають.

● **У 1959 році виплатять 256 мільйонів долярів дивіденди** більше як 5 мільйонам військових ветеранів, які мають урядові забезпеченеві поліси. Адміністратор ветеранської агенції Саммер Дж. Віттіер сказав, що цьогорічна сума дивіденди є більша тому, що вмирає менше число ветеранів, як передбачалося.

● **Коли поїзд з грецькою королевою Фридерикою** переїздив через Ретон, Ню Мексіко, королева спала і тому не могла прийняти делегації, що з квітами прибула її зустріти на стацію. Численні прихильники королеви висловлювали своє невдоволення і розкидали по стації принесені квіти.

● **14-річний Ричард Маззіотті** із Веллі Стріму, Лонг Айленд, Н. Й., признався, що вбив свою 23-річну тітку за те, що не дозволила йому дивитися на телевізію, коли показувано на ній кримінальний фільм. Він заявив поліції: „Я був тоді божевільний".

Досі не знайдено причини пожежі школи в Шикаго

Шикаго, Ілліной. — Поліційні, пожежні та інші міські урядовці ведуть слідство, щоб знайти причину жахливої пожежі парохіяльної школи, яка спричинила смерть 87 учнів і 3-ох сестер-учительок та попечення коло 100 осіб. Слідство ведеться в тому напрямі, чи пожежу спричинив якийсь злочинець підпалом, чи, як догадуються дехто, пожежа виникла внаслідок того, що якийсь учень кинув закурену цигарку до сміття, яке скидано при вході до сходів в пивниці. В шпиталях перебувають ще 74 особи, 71 учень і 3 сестри-вчительки, з того 11 осіб є в критичному стані. Преса описує жахливі сцени в шпиталях і трупарнях, де батьки пізнають своїх дітей. Міські управи в багатьох містах наказали перевірити шкільні будинки з огляду на безпеку від пожежі. Шкільний будинок в Шикаго відповідав поліційним вимогам, і недавно був перевірюваний пожежними урядовцями.

Будинок школи, що в його пожежі згинуло 90 осіб.

Закликають організувати в ЗДА людовий фронт

Ню Йорк. — Визначний комуніст написав статтю в газеті „Правда", в якій закликає американських комуністів, щоб вони організували „людовий фронт" проти капіталістичного „монополю". Заступник голови президії Верховного Совєту СССР Отто Куусінен твердить, що в ЗДА виконує владу „явна диктатура дрібної фінансової олігархії, проти якої звернулися широкі маси населення: не тільки робітників, але також і фармерів, дрібної міської буржуазії і навіть деяка частина буржуазії". Стверджуючи таке на сторінках московського щоденника, комуністичний політик закінчує таким висновком: „Це все створює можливість об'єднання більшости населення проти ярма пануючих монополій і завдати нищівного удару твердолобій реакції". Куусінен написав ці свої міркування на цілій сторінці московської „Правди" з приводу перших роковин Московської деклярації, яку минулого року видали 12 комуністичних партій і яку на початку цього року прийняла Комуністична партія ЗДА.

Проф. Борис Мартос організує політичний семінар при УВАН

Проф. Борис Мартос, відомий український громадський, кооперативний і політичний діяч, генеральний секретар земельних справ за Центральної Ради в 1917 р., міністер фінансів у кабінеті В. Чеховського та голова міністрів і міністер фінансів Української Народної Республики в 1919 році а опісля на еміграції довголітній професор Української Господарської Академії в Подєбрадах в Чехословаччині, переїхавши цього року на постійний побут в ЗДА, почав організацію при Українській Вільній Академії Наук у ЗДА семінару господарської, фінансової, соціяльної, зовнішньої і внутрішньої політики. Організаційне засідання УВАН в цій справі відбулося в приміщенні УВАН 18-го листопада. Семінар ставить собі за завдання уможливити молодим науковцям з'ясовувати найважливіші проблеми сучасної політики та в об'єктивній науковій дискусії обговорювати ці проблеми на форумі семінару. Ці та інші завдання, проблеми і потреби семінару були предметом відвідин проф. Бориса Мартоса в Головній Канцелярії УНСоюзу минулого вівтірка, 2-го грудня, та розмов з членами Головного Екзекутивного Комітету УНС, гол. предс. Д. Галичином, гол. секр. д-ром Я. Падохом і гол. касиром Р. Слободяном та ред. А. Драганом під час обіду, на якому проф. Б. Мартос був гостем УНСоюзу.

„НАВКОЛО РОТТЕРДАМУ" ДМ. АНДРІЄВСЬКОГО У ФЕЙЛЕТОНАХ „СВОБОДИ"

Уже в короткому часі „Свобода" почне друкувати фейлетонами у підвалах на 2-ій сторінці довшу працю інж. Дмитра Андрієвського п. з. „Навколо Роттердаму". Автор цієї праці — один з найвидатніших сучасних українських публіцистів і діячів Українського Визвольного Руху. В словниковій Енциклопедії Українознавства НТШ з 1955-го року про нього написано: Андрієвський Дмитро, нар. 1893-го року, політичний діяч і публіцист, інженер; член першого Проводу Українських Націоналістів (1928), учасник установчого Конгресу ОУН 1929 і відтоді політичний і ідеологічний референт у Проводі ОУН (нині у проводі ОУН полк. Мельника). 1944 — в'язень німецького концтабору в Бреці; з 1948 член УНРади і член її Виконавчого Органу; статті на теми ідеології українського націоналізму й української міжнародної політики". Інж. Дм. Андрієвський, який очолює тепер Спілку Українських Журналістів в Европі, відомий українському громадянству не тільки з багатьох його статтей в різних газетах, також у „Свободі", але й з його особистих виступів в поодиноких громадах під час його відвідин у цій країні після другої світової війни. У своєму заключному слові до „Навколо Роттердаму" інж. Д. Андрієвський пише: „Викликаний на цей мій виступ у пресі публікаціями Онацького, я намагався внести в події, зв'язані з Роттердамом, дещо більше світла, як також дати певні мірила для її оцінки. Хочу вірити, що цим я допоможу зрозумінню матеріялів Онацького, яких він подав замало, а водночас і забагато . . ."

Інж. Дмитро Андрієвський

ЗДА не можуть забувати, що „вони в стані війни", — каже ген. Ґейвін

Вел Гарбор, Флорида. — Колишній шеф армійського дослідного відділу генерал поручник Джеймс М. Ґейвін промовляв на зборах Товариства Інвестиційних Банкірів і сказав, що економічна стратегія, — це ключ до конкуренції з СССР за панування над космічним простором. Ґейвін казав, що Кремль може рахувати на те, що ми „могли б забути те, що ми є в стані війни з СССР". Ген. Ґейвін твердив, що „одним театром цієї холодної війни є космічні простори, а іншим міжнародний світовий ринок". Стратегія одного театру війни мусить бути військова і технічна, а другою економічна. „Наша перемога залежить від успіху в здобутті космічних просторів і від нашої здібности з успіхом конкурувати в дуже важливій економічній війні", — казав ген. Ґейвін.

У Женеві продовжуються наради без позитивного висліду

Женева. — Обидві Женевські конференції з Совєтами — про припинення дальших атомових дослідів і про забезпеку проти загрози несподіваної атаки — проходять без виглядів на швидкий успіх, дармащо він — при можливості несподіваної збоку совєтської тактики — не є остаточно виключений. В нарадах над забезпекою проти несподіваної атаки Совєти запропонували встановлення контрольних пунктів у великих містах, портах і на перехрестях шляхів, а щодо інспекції летунством, то Совєти включили в контрольний обшир центральну Европу, Туреччину, Іран, Східній Сибір і більшу частину західніх стейтів в ЗДА, виключивши з-під контролі зовсім европейський Сов. Союз. Водночас, Совєти, які на тій конференції мають асисту в постаті своїх сателітів Польщі, ЧСР, Румунії і Альбанії, пов'язали цей плян з суто-політичними вимогами в роді „відатомізації" східньої і західньої Німеччини та частинного розброєння держав НАТО і Варшавського пакту. ЗДА, Англія, Франція, Канада й Італія настоюють, щоб говорити про технічні способи забезпеки проти несподіваної атаки, а справи розброєння і політичних гарантій відкласти, як не причасні для того терену. Дещо кращі вигляди на успіх існують на конференції про атомові досліди. Приступлено до розгляду окремих конкретних точок обох запропонованих резолюцій. Подробиць не оприлюднено.

В ОН шукають за компромісовою резолюцією в справі Кипру

Об'єднані Нації. — На Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй продовжується дебата над трьома резолюціями, що їх зголосили в справі ситуації на Кипрі Англія, Греція і Туреччина. Ні одна з них не має виглядів перейти, тому зголошено вже дві дальші резолюції, Індія, Цейльон, Гаїті, Ісляндія, Непаль, Панама, Судан і З'єднена Арабська Республіка зголосили резолюцію, яка поручає покликання на Кипрі „автономного уряду" „із збереженням суцільности". Туреччина відразу заявилась різко проти такої резолюції, вбачаючи в ній явне відкинення її вимоги на поділ Кипру на турецьку і грецьку частини. Англія також заявилась проти мотивуючи тим, що в нинішній „делікатній ситуації" на Кипрі не слід загострювати тамошніх настроїв, позбавляючи остаточно надії чи то турків на поділ краю, чи греків на його одностайну самостійність. Тому найбільші шанси має резолюція Ірану, яка просто закликає до продовжування переговорів між заінтересованими країнами (Англія, Греція, Туреччина), без уточнювання рекомендацій по суті. Така резолюція була б подібна до тієї, що її прийняла була Генеральна Асамблея в 1956 році. Вона поручала ведення переговорів з ціллю осягнути „миру, демократичну і справедливу розв'язку". У практиці вона не дала нічого доброго, бо війна всіх проти всіх продовжується на Кипрі по нинішній день.

2,500 совєтських радіостацій приглушують закордонні передачі

Об'єднані Нації. — Совєти зорганізували цілу густу сіть надавчих радіостацій із виключною ціллю заглушування закордонних авдицій. Є 2,500 таких апаратур, влаштованих коштом 250,000,000 долярів та втримуваних річно коштом кругло по 100,000,000 долярів. Виявив це у своїй промові на Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в минулий вівторок американський представник Джордж МекГреґор Гаррісон. Він зголосив під адресою Совєтів заклик з 4-х точок: 1. щоб Совєти перестали заглушувати закордонні авдиції та залишили своїм громадянам вільну волю рішати, чи вони хочуть слухати цих авдицій, чи ні, 2. щоб у СССР вільно було продавати всі закордонні часописи і журнали без уваги на їх ідеологію, 3. щоб закордонні кореспонденти в СССР мали свободу пресової праці без натиску цензури, і 4. щоб усі документи і публікації Об'єднаних Націй були доступні широкій публіці в Совєтському Союзі. Промова американського репрезентанта викликала напад з боку Аркадія Соболева, який почав кричати, що Совєти мають атомову бомбу, щоб боронити себе проти агресії і радіостанції для приглушування закордонних авдицій, щоб боронити себе проти „підривної роботи".

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **П'ятий Загальний З'їзд Об'єднання Українських Жінок на еміграції** відбудеться в днях 13 і 14 грудня ц. р., у Мюнхені (Німеччина) в приміщенні Апостольської Візитатури (при Шенбергштрассе 9).

● **Громадянську зустріч з проф. Іваном Мірчуком,** ректором Українського Вільного Університету (УВУ) влаштовує дня 7 грудня ц. р. у Філаделфії місцевий осередок НТШ разом з іншими українськими товариствами й організаціями. Зустріч відбудеться у великій залі Горожанського Клюбу о 3-ій по полудні. Проф. І. Мірчук говоритиме про завдання і цілі УВУ, як осередку вільної української науки у вільному світі.

● **Українська репрезентаційна відбиванкова дружина** „Плай" здобула першенство у великому турнірі 14-ти відбиванкових дружин східньо - американських стейтів. У грах, ведених системою „мінус 2", Плай здобув шість перемог програючи тільки одну. Дружина „Плай" зорганізована інж. М. Лепкалюком, виступала в складі: Баранецький, Будишин Ношт, Трешньовський, Сохан Наливайко, Заяць, Гринішак і Чума.

● **Поширене засідання Управи УВАН у ЗДА,** в якому взяли участь президія і секретарі і комісій Української Вільної Академії Наук у ЗДА, відбулося в п'ятницю, дня 21 листопада ц. р. На цьому засіданні проф. Юрій Шевельов доповідав про свою подорож в Европу.

ЗАХІД ПРИГОТОВЛЯЄ ВІДПОВІДЬ ХРУЩОВУ У СПРАВІ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Три західні великодержави зайняті тепер підготовчими нарадами над відповіддю, яку вони дадуть Нікіті Хрущову на його ноту з 27 листопада ц. р. про перетворення західнього Берліну у „вільне місто". Основу для західньої відповіді мають дати підсумки розмов, що їх ведуть тепер амбасадори ЗДА, Англії і Франції у Бонні з західньо - німецьким міністром закордонних справ Гайнріхом фон Брентано. Готовий проєкт західньої ноти з відповіддю Хрущову буде передебатований і вирішений на з'їзді міністрів закордонних справ НАТО 16 ц. м. у Парижі. Міністри закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини прибудуть для тієї цілі на які два дні швидше до Парижу, щоб нарадитись у своєму вужчому колі. Західні дипломати намагаються „розкусити" тайну, що властиво криється за тією совєтською пропозицією: страх перед атомовим озброєнням Західньої Німеччини, невдоволення з східньо - німецьких комуністів і бажання сильнішої гарантії совєтської безпеки проти Заходу, бажання спровокувати переговори про цілість німецької проблеми без „втрати обличчя", чи просто пропагандивні цілі. В західніх колах звертають увагу, що коли перша промова Хрущова про Берлін, з 10-го листопада ц. р., викликала на Заході розбіжні погляди на можливість переходу контрольних комунікаційних функцій в обшир Берліну від большевиків в руки німецьких комуністів, — то ультимат в справі „вільного міста" привернув повну єдність в західньому таборі. Існують тільки найрізноманітніші можливості, як використати цю нагоду для поведення переговорів про остаточну розв'язку проблеми Німеччини — такого її з'єднання, щоб воно могло зискати апробату збоку Совєтів та не було запротореним німців під комуністичне ярмо. Сам західньо-німецький уряд астоює, щоб західні держави почали переговори з Совєтами, — цього самого хоче теж західньо-берлінський посадник Брандт. У зв'язку з цим західня преса проаналізовує знову всі зголошені дотепер концепції: вільних виборів на всьому терені Німеччини, конфедерації „двох Німеччин", демілітаризації всього німецького обширу поруч із европейським пактом безпеки і т. д. Всі західні чинники погоджуються — твердить преса — що найпершою передумовою західнього успіху мусить бути твердість і рішучість, щоб Москва не мала ніяких сумнівів, що Захід не дасть застрашити себе й що „викидання" альянтів із західнього Берліну це насправді означатиме війну.

Президента Філіппін з парадою приймають в Японії

Токіо.—Філіппінський президент Карльос П. Гарція прибув в понеділок 1-го грудня до Японії на 6-денні відвідини у товаристві своєї дружини і 39-членної делегації, що включає цілий ряд найвищих державних урядовців. Його вітали з великою парадою, а японська преса називає ці відвідини „переломовою подією в житті двох народів". Назустріч філіппінському президентові на летовище вийшли мікадо Гірогіто, його дружина Нагако і наступник престолу Акігіто разом із цілим урядом під проводом прем'єра Нобосуке Кіші, чого до цього часу ніколи не бувало. Президент Гарція промовляв до японського народу через радіо - телевізійну сіть, підкреслюючи потребу забути про прикре для обох народів минуле та плянувати життя на базі тісної співпраці в політичній, культурній і господарській ділянках. Формально — през. Гарція ревізитує прем'єра Нобосуке Кіші. Філіппіни і Японія мають те спільне, що обидві ці тихоокеанські держави є союзниками Америки і вбачають в комуністичному Китаї свого найнебезпечнішого ворога. Японія обіцяла була Філіппінам 800 мільйонів долярів титулом відшкодування за шкоди, заподіяні в останній війні. Тепер уточнять цю умову.

Тунісія хоче позбавити чужинців права набувати землю

Париж. — Президент Тунісії Габіб Бурґіба заповів, що поруч із звільненням туніської території від французьких військових гарнізонів, найважливішою актуальною ціллю туніської політики є викупити всю землю, яка знаходиться в руках чужинців. Ця заява сильно стривожила французьких поселенців в Тунісії, особливо ж тих, які мають посілості в прикордонному тунісько-альжирському обширі. Таких є коло 400 французів, які займають 350,000 акрів землі. Взагалі ж у Тунісії є 2,600 французьких землевласників, що їх посілості охоплюють разом 1,000,000 акрів вартости 215,000,000 долярів. Туніський президент потвивав свою вимогу тим, що туніська земля в чужинецьких руках не приносить ніякої користи туніській економіці. Французька преса використовує цю тенденцію Тунісії для підкреслення небезпеки, яка грозила б французьким поселенцям в Альжирі, якщо там прийшов би до влади незалежний мусульманський уряд.

У СВІТІ

● **У Західньому Берліні** вперше за останніх 13-х років помічається послаблення моралі його 2,250,000-го населення. Головна причина — пояснюють газети — не совєтські погрози передати місто під правління комуністів, а захитана віра в те, що західні держави захочуть піти на риск світової війни задля берлінців. Чимраз більше мешканців Зах. Берліну починають поважно думати про втечу до Зах. Німеччини протягом найближчих шести місяців визначених Совєтами, як час до переговорів про долю міста.

● **У столиці Маляйської Федерації,** Куаля Люмпур, канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер заявив, що Канада „не зачиняє дверей" щодо можливости визнання комуністичного режиму в Китаї, але отягається з цим визнанням головно тому, що не хоче, щоб його зрозуміли як визнання взагалі комуністичної доктрини. Діфенбейкер гостро затаврував комунізм, як світогляд і форму правління, що їх відкидає весь американський континент.

● **В Югославії** проголошено повну амнестію для 839 в'язнів і частинну амнестію для 1,178 в'язнів. Амнестію проголошено з нагоди 15-х роковин повалення в Югославії монархії і заведення в ній республіканського устрою, який — за комуністичної системи — є фікцією, бо фактично панує там реакційна диктатура. За неперевіреними голосами преси, між тими, що скористають з амнестії, є також колишній югославський віце-президент і один з найвидатніших комуністичних діячів, Мілован Джилас, який видав книжку „Нова кляса" з найгострішим осудом комуністичної системи правління в її практиці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛЬЩА І ПРОБЛЕМА БЕРЛІНУ

Могло б здаватись, що нова криза навколо Берліну, викликана Москвою як черговий трюк в холодній війні, викличе радість в Польщі, яка ніби повинна радіти кожним новим клопотом Німеччини. Проте — як твердять західні кореспонденти з Варшави — так воно не є. Навпаки, у Варшаві стежать за розвитком тієї кризи з найбільшим стривоженням. Річ у тому, що Нікіта Хрущов, заатакувавши у своїй промові з 10 листопада ц. р. Потсдамський договір з травня 1945 року, як „неактуальний і перестарілий", переочив одну подробицю, що має для Польщі найкардинальніше значення: це єдиний міжнародний документ, що, так би мовити, легалізує де факто теперішній польський західній кордон на лінії Одри-Нісси. У Потсдамському договорі сказано, що голови урядів ЗДА, Англії і СССР затвердили умову з Ялтинської конференції, що „остаточне визначення західніх границь Польщі має підождати до підписання миру". Границю Одри-Нісси визнали згодом, як остаточну розв'язку, тільки СССР, т. зв. Демократична Німецька Республіка та інші сателітні країни у двосторонніх договорах з Польщею. Зрештою, всі західні країни і Німецька Федеративна Республіка стоять на становищі, що теперішні кордони Польщі, які включають т. зв. відзискані землі, тільки провізоричні. Якщо самі Совєти скасували б Потсдамський договір, то це вибило б підставу з-під польської легальної інтерпретації західнього кордону Польщі. І тому, внаслідок алярмів із Варшави, Хрущов намагався стушувати у своїй ноті з 27 листопада враження, начебто річ ішла про анулювання Потсдамського договору, з підкреслюванням проєкту „вільного міста".

Становище всіх поляків, без різниці поглядів, від найправіших націоналістів до комуністів включно, в одному одностайне: вони є за збереження теперішнього західнього кордону Польщі і проти сильної Німеччини, яка колись могла б сягнути за ті свої колишні терени — Долішній Шлезьк, порт Щецін (Штеттін), Помор'я, як і окуповану тепер Совєтами Східню Прусію із Кеніґсберґом, що його Совєти прозвали Калініґрадом. Будучи проти сильної Німеччини, не тільки Ґомулка, але й польські демократи воліють бачити Німеччину поділеною. Звичайно, Ґомулка двома руками підписується під совєтською концепцією „конфедерації" двох Німеччин, з їх демілітаризацією та невтралізацією. Німеччина в бльоку країн Північно-Атлантійського пакту (НАТО) може дістати атомову зброю і ставати мілітарно та економічно щораз сильнішою потугою. З другого боку, поляки здають собі справу, що поділ 70-мільйонового народу в самому центрі Европи — штучний і тому не всилі на довший час зберегтись. Калькуляція з продовжуванням того поділу якнайдовше має на увазі скріплювання в міжчасі польського елементу на „відзисканих землях" і створення там такого етнічного, адміністраційно-політичного та економічного стану, який виключав би всякі поважні зміни в майбутньому.

Однак, поляки — так само всі, від націоналістів аж по ґомулківських комуністів — надто свідомі свого нещастя, якого зазнають від теперішнього „опікуна і союзника" — Москви. Стаціоноване на польській території совєтське військо — це не американці і не англійці в Західній Німеччині: воно є символом не ґарантії державної безпеки, а символом політичної окупації, економічної експлуатації та морального приниження. Тому за т. зв. пляном Рапацького, комуно-польського міністра закордонних справ, який пропонує „відатомізування" обох частин Німеччини, Польщі і Чехословаччини, криється надія, що коли б Захід погодився на „зневтралізування" Німеччини, тоді відпав би формальний совєтський арґумент про потребу військового забезпечення через Польщу „ліній сполук" для совєтської армії в Східній Німеччині, і може Польща могла б позбутися з своєї території совєтських гарнізонів. Тому в інтересі Польщі є стабілізація відносин в Европі, з тим, щоб західні країни погодилися разом з Совєтами на пакт безпеки з ґарантуванням непорушности кордонів. Якщо Німеччина, ціною свого об'єднання, погодилася б на визнання границі Одри-Нісси, на виступ з НАТО і свою „невтральність" під ґарантією Заходу і СССР, то це була б ідеальна розв'язка по лінії польських інтересів. — Загострювання міжнародного напруження з небезпекою нової війни — це нова смертельна небезпека для Польщі: її повна і фактична окупація совєтською армією і нове знищення.

Тому нема чого дивуватися нервовим настроям у Варшаві. Український же інтерес у тому, щоб Польща знову не поширювалась на схід і щоб її ніхто не „рекомпенсував" за ревізію західніх кордонів — українськими землями. Але й щоб стабілізація в Европі не стала скріпленням совєтського „стану посідання" — в Україні.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПЛЯН КЕЙЗЕРЛІНҐА

Під час виборчої кампанії і вже після демократичної виборчої перемоги президент Айзенгавер гостро виступив проти демократичної „марнотратної" фінансової політики і заповів, що при допомозі „вета" поборюватиме всі ті законопроєкти, які зможе прийняти демократична більшість в Конґресі і які він, Президент, вважатиме за неконечні для справного діяння урядових аґенцій і для безпеки країни.

Колишній голова Ради Економічних Дорадників під час президентури Гаррі С. Трумана, вашинґтонський економіст і адвокат Ліон Г. Кейзерлінґ вмістив у журналі „Ню Йорк Таймс" статтю під заголовком „Найближча ціль — 600-більйонова економіка", в якій, спростовуючи господарські пляни президента Айзенгавера, твердить, що сміливе збільшення федеральних видатків може тільки приспішити ріст економіки країни і облегшити виконання зобов'язань, які ЗДА мають супроти себе і інших держав.

Кейзерлінґ каже, що ЗДА недоцінювали СССР аж до випущення першого совєтського „Спутніка". Після того ЗДА настрашилися комуністичної Москви і почали плянувати, як би то не дозволити, щоб СССР вів перед у продукції модерної зброї. Коли ж і ЗДА вдалося випустити штучних сателітів землі, уряд цієї країни знову заговорив про ощадності і про зменшення федерального бюджету. На думку демократа-економіста, це є неправильний шлях. На доказ цього наводить він такі міркування:

1. Кейзерлінґ пропонує продовж наступних 7-ох років збільшувати щороку на 5 відсотків національну продукцію. Противники його пляну твердять, що це є нереальний проєкт, бо економіка ЗДА досі річно збільшувалася пересічно на 3 відсотки впродовж останнього півсторіччя. Кейзерлінґ відповідає на це, що не можна говорити про пересічне тривідсоткове збільшення економіки, бо в першому півсторіччі були роки рецесії і навіть депресії, і коли б їх відрахувати, то пересічне збільшення економіки було б більше за 3% (але Кейзерлінґ не передбачає рецесій в майбутньому, хоч інші економісти вважають, що економічні цикли є річчю неминучою).

2. Противники економічних плянів Кейзерлінґа твердять, що збільшування економіки кожного року на 5 відсотків збільшуватиме інфляцію доляра. Вони дістають на це таке вияснення Кейзерлінґа: Це правда, що під час війни, коли економіка зростала на 8-10 відсотків, то зростала й інфляція, бо товарів щоденного вжитку було замало, а деяких інших товарів було забагато. А втім, що робити з таким фактом, який постав був під час останньої рецесії, коли одночасно зменшувалася продукція і зростали ціни на товари щоденного вжитку, — питається оборонець пляну більшого росту американської економіки. Кейзерлінґ вживає тут такого порівняння: „Автомобіль зуживає більше газу тоді, коли їде поволіше, ніж тоді, коли їде із найбільшою швидкістю. Подібно з кожною фабрикою, навіть із цілою економікою, яка дає малий ефект, коли занадто поволі працює, бо тоді зростають кошти продукції, підвищуються ціни на товари і заробітні платні, а це викликає інфляцію доляра.

3. Та найгостріший протест проти занадто швидкого збільшування економіки походить від тих американців, які є проти того, щоб федеральний уряд мав занадто великий вплив на економіку і тим порушував рівновагу між урядом і приватними підприємствами. На це Кейзерлінґ дає відповідь, що міститься в оцих його пропозиціях підвищити економіку країни до 1964 року до суми 600 більйонів. Автор пропонує: а. Президент Айзенгавер довинен в січні найближчого року запропонувати Конґресові „бюджет загального добробуту", в якому були б визначені короткі і довші цілі в продукції і в числі затруднення. Ці цілі треба базувати на числі робітників та можливостях нашої технології збільшувати загальну продукцію на 5 відс. річно. Цю програму здійснювали б приватні підприємства, і тоді не зростав би вплив федерального уряду. б. Федеральний бюджет укладати згідно з тим, на скільки збільшуватиметься „бюджет загального добробуту". Таким способом ми зможемо зі зростом економіки більше видавати на державні потреби, і в 1964 році федеральний бюджет зможе виносити 96 більйонів долярів, хоч президент Айзенгавер пропонував на фінансовий 1959 рік менше як 74 більйони долярів. Таке збільшування федерального бюджету вможливить нам, розумує Кейзерлінґ, скріпити безпеку країни, підвищити федеральні видатки на використання природних ресурсів країни, підсилити економічну допомогу іншим державам, вчетверо збільшити видатки на піклування про здоров'я, вп'ятеро більше видавати на будівельну програму і в 10 разів більше допомагати шкільництву. В 1964 р. федеральний бюджет творитиме тільки 16 відсотків крайової продукції, хоч виноситиме 96 більйонів долярів, а тепер бюджети становлять 17.1 відсотка загальної продукції, хоч виносять тільки коло 70 більйонів долярів, бо крайова продукція далеко менша. в. Податковою політикою повинен керувати інтерес „бюджету загального добробуту". При ухвалюванні податків треба мати на увазі, чи збільшені податки активізуватимуть економіку країни. Демократичний економіст гадає, що треба змін податкової системи, щоб дати в руки гроші тим родинам, які мають малі прибутки. г. Треба поширити соціяльне забезпечення і збільшити прибутки фармерів не тільки тому, щоб і вони могли користати з загального добробуту, але й тому, щоб збільшити їхню консумпційну силу.

Автор закінчує статтю про свій економічний плян такими словами:

„Використовуючи вповні нашу фантастично велику і постійно зростаючу силу, ми зможемо зробити набагато більше, як дати безпеку нашій країні. Ми зможемо впродовж однієї або двох декад мати всього подостатком вдома і допомагати закордонові так видатно, що зовсім усунемо проблему економічного недостатку у себе і поважно зменшимо її закордоном, хоч вона існувала впродовж цілої історії". Тоді людство зрозуміє вартість миру й доброї волі, і тоді можна буде видатно збільшити культурні добра людства, а це ж є правдивий характер того завдання, що стоїть перед Америкою.

Оцей оптимістичний плян Кейзерлінґа дуже цікавий, але інші економісти в своїх прогнозах обережніші, бо бояться інфляції, яка є дуже можливою при постійному зростанні економіки. Економісти також сумніваються, чи постійним зростанням економіки можна виключити такий чинник, як економічна рецесія, яка може перейти навіть в депресію, коли постійно збільшувати продукцію, навіть і під державною контролею.

ПІСЛЯ ВИБОРІВ У ФРАНЦІЇ

Париж. — Отже, вибори до Національної Асамблеї — чи пак просто парляменту — у Франції закінчилися, принісши різні несподіванки, головно численним кандидатам.

Всі заскочені одним — великою фреквенцією: у виборах взяли участь 78% управнених до голосування. У деяких округах фреквенція була менша, але в деяких вона осягнула 85%, чого ніхто не сподівався, беручи до уваги млявість передвиборчої проґаґанди. Чому ж ця несподіванка?

Річ в тому, що ці вибори в уяві кожного француза були тільки доповненням референдуму, що відбувся 28 вересня. Французький загал рішений де-ґолівський експеримент вести до кінця, і майже всі, що голосували тоді, пішли до урн і тепер.

З цієї точки погляду слід розглядати й вислід виборів. Вони були потвердженням висліду референдуму: партії, що стояли в опозиції до де Ґоля і його нової конституції, втратили голоси, партії, що стояли за ним і його конституцію — вийшли переможними у виборах.

Правда, не слід забувати, що нова виборча ординація побудована так, що в першій турі вибрано лише 42 послів, а решта 423 мусіли пройти крізь пробу другої тури в минулу неділю. Бо, щоб бути вибраним, треба було мати половину + 1 відданих голосів. А таких кандидатів було лише 42. Між ними всього-на-всього один (1) комуніст. В минулу неділю остаточно добавилось до того числа ще 9 комуністів, разом 10, замість попередніх 144-ох!

Комуністи найбільше потерпіли в цих виборах, втративши 25% голосів у порівнянні з виборами 1956 р., а найголовніше — втративши міт своєї переваги на так зв. „червоному перстені" довкола Парижу. Цей перстень — це робітничі передмістя, де в більшості голови громад і муніципальні ради є в руках комуністів. Їх постава до нової конституції, постава до де Ґоля перерішила справу. Як ми свого часу підкреслювали, пересічний француз наставлений на національні сили, і за комуністів голосував тоді, коли не вірив у те, щоб національні партії могли щось зробити. Тепер він вірить у зміну на базі національній, на базі де Ґоля, і віддає свої голоси за зміни на цій базі. Політично грамотна Франція не радо шукає рятунку в чужих силах, чи вони в Москві, чи навіть у Лондоні або Вашинґтоні. Цей здоровий відрух нації — це найбільший атут Франції сьогодні й на майбутнє.

Як же ж вийшли національні партії з виборів?

На першому місці між національними партіями стоїть Унія Нової Республіки, яка здобула 26,5% голосів. Це колишня де-ґолівська партія РПФ, що в 1951 р. отримала понад 4,000,000 голосів, потім розлетілась зовсім, а щойно тепер віджила. Таким чином її успіх слід трактувати як відродження ґолістів, а не народження нової сили. Рішальним в її успіху було покликання на де Ґоля, хоч і неофіційне, бо офіційно це не було дозволено ніякій партії. Вона здобула 188 мандатів і є найсильнішою групою парляменту.

На другому місці стоять „незалежні", що отримали 132 мандати. За ними йдуть центрові католицькі народні республіканці, які здобули 57 мандатів, а далі соціялісти, що осягнули 40 мандатів. Зовсім провалилися крайні праві пужадисти й нова партія християнських демократів Жоржа Бідо, радикали, що поділились аж на три групи і разом дістали 13 мандатів плюс 22 з різних інших ліст, включно з т. зв. лівими демократами.

Як бачимо, програла і крайня лівиця, і крайня правиця, але в загальному слідно виразне відхилення настроїв вправо, бож відроджена сила ґолістів — це в основі права партія, скріплена тепер ще напевне бльоком із „незалежними".

Упадок комуністичної групи в парляменті з 144-ох до 10-ох, доосновно змінив ситуацію. Комуністи, передбачаючи свою поразку в багатьох округах зрікалися своїх невибраних кандидатів у користь соціялістів, щоб зберегти обличчя в рятуванні лівиці. Правда, цього обличчя зберегти не вдалося, бо французькі соціялісти в практичній політиці нічим не різняться від найправіших ґолістів, а комуністи від років уже таврують їх назвою „зрадників". Але комуністи не мали іншого виходу й мусіли молоти січку про „єдність робітничого руху", про „об'єднання лівих сил" і т. п.

Ясно, що хоч майбутній парлямент і не гратиме тієї ролі, яку грав досі, все ж він, як джерело влади, буде джерелом стабільнішої влади, як досі. Комуністи, діставши лише 10 мандатів, перестали бути стрілкою терезів, яка легко перехиляла голосування в бік кризи уряду. А все ж мозаїка партій у парляменті буде велика, і, у випадку непопулярности уряду, будуть всі можливості його скинути. Тут ефектовним гальмом буде особа і функції голови держави, який матиме у Франції значення майже таке саме, як президент в ЗДА, хоч і не зовсім таке (президент ЗДА є головою уряду, а президент Франції таки ним не буде). Нема сумніву, що 21 грудня ц. р. президентом Франції стане ген. Шарль де Ґоль.

Теперішні вибори пройшли у Франції і її заморських колоніях, що входять у склад Французької Унії. Найбільшою і найболючішою проблемою залишається надалі Альжир. Найбільша невдача недільних виборів — брак дійсних репрезентантів мусульманського населення Альжиру в новому парляменті Франції.

О. Д-вич

Юрій Студинський

ПІСЛЯ ВИБОРІВ ДО СОЙМУ В БАВАРІЇ І ГЕССЕНЩИНІ

Вибори до крайових соймів, які саме відбулися, не принесли ані Християнсько-Суспільній партії (ЦДУ-ЦСУ), ані німецьким соціял-демократам виразної перемоги. Видно, льокальні симпатії до поодиноких членів ЦДУ-ЦСУ чи до членів СПД були сильніші, ніж усі партійні заклики. Так, наприклад, у Баварії вийшли в прямому голосуванні послами відомий баварський політик Ергард (ЦСУ), прем'єр Баварії Зайдель (ЦСУ) і колишній прем'єр Баварії Геґнер (СПД), натомість перепав при виборах президент Баварської партії проф. Бавмґартнер в користь кандидата на список ЦДУ.

Вранці 24 листопада в головних кватирах партій БГЕ (німецька партія втікачів) та в Баварській партії полилося шампанське вино, коли провід цих двох партій довідався, що вони осягли більше, ніж 10% всіх голосів, тобто, що вони ввійдуть до нового Баварського Сойму. Отже, сьогодні зараз по виборах б'ють в тріюмфальні дзвони майже всі партії, що брали участь у виборах. В дійсності, великим переможцем в Баварії є партія християнських суспільників ЦСУ, яка отримала 47.3% всіх голосів. Зараз після неї йдуть соціялісти з 27.7% голосів.

Не зважаючи на льокальні відносини, що рішають про вислід виборів до Сойму, бачимо наглядно, що серед німецьких виборців у Баварії прийшло до певного роду стабілізації поглядів. Дві головні партії, ЦСУ і СПД, робили всі можливі заходи, щоб збільшити число своїх виборців, і тим двом головним партіям це вповні удалося. Вони можуть сміливо твердити, що збільшили свої голоси. Але християнські суспільники не отримали абсолютної більшости в Баварському Соймі, а до тої мети вони прямували. Знову ж соціялістам не вдалося побити християнських суспільників, а збільшення своїх мандатів завдячують вони, як і християнські суспільники, коштом малих партій. Отже, бачимо, що німецьке політичне життя йде до двопартійної системи, не зважаючи на те, що малим партіям удалося переступити 10-відсоткову клявзулю.

В Мюнхені перед самими виборами промовляв німецький канцлер Аденауер. Його промова, виголошена з великим темпераментом, не доторкалась ніяких льокальних справ. Всі його думки були спрямовані на ситуацію в Берліні. Він піддав гострій критиці політику СПД щодо альянтів, кажучи, що Берлін перейшов би вже сьогодні в руки совєтської зони, якби його уряд не стояв на становищі тісної співпраці з альянтами. Аденауер підкреслив тісні взаємини Німеччини з Францією і виголосив пеан в честь де Ґоля за його льояльне становище до Німеччини в усіх важливих проблемах світової політики.

У своїй виборчій пропаґанді німецькі соціял-демократи теж висували передусім проблеми закордонної політики. Ані соціял-демократи, ані християнські суспільники не спинялися довше на питаннях внутрішньої баварської політики. Одну і другу партію підперли виборці тим, що партія ЦСУ не тільки що затримала стан посідання свого, але і збільшила його, а саме з 38 на 48 відсотків всіх відданих голосів. Партія СПД затримала, як і давніше, своїх 28%.

У Гессенщині партія християнських суспільників здобула більше нових голосів, ніж партія СПД, але втратила приблизно 9% голосів, коли порівняти їх з виборами до Бундестаґу. Вона осягла 32.1% всіх відданих голосів. СПД залишилася в Гессенщині найсильнішою партією, отримавши 46.9% всіх голосів. У Гессенщині повної поразки зазнала партія вільних демократів, не осягнувши там 5-процентової клявзулі, яка зобов'язує в Гессенщині. І тут теж виявилось, що і соціял-демократи і християнські суспільники мають певних своїх виборців, а збільшили б вони свої голоси тільки коштом малих партій.

Дотеперішній прем'єр-міністер в Гессені, Цін, заявив, що вислід голосування вважає він за особисту проґру Аденауера.

ПОМЕР ДОСЛІДНИК ПОЛЯРНИХ ОКОЛИЦЬ СЕР ГЮБЕРТ ВИЛКІНС

Фремінґгем, Массачусетс.— 1-го грудня в своєму мешканні в готелі помер тут у віці 70-ох років дослідник полярних околиць сер Гюберт Вилкінс. Він вславився тим, що був учасником численних полярних експедицій та літав в район бігуна на літаку в 20-их роках цього століття. Тепер він працював як географ і дорадник при Дослідному Центрі постачального корпусу армії в Нетіку, Массачусетс.

ЯК ШАТРА БРОНЗОВІ...

Як шатра бронзові,
стоять каштани
І жовтиною липи підпливли.
Поблякло все:
і радості і рани,
Все в прохолоді
збилося вузли.

І дні змішалися
в неясних сплетах.
І стопом бронзовим
лежать роки.
Не розпізнати
на старих монетах
Минулого зникаючі знаки.

І в улиць в'язи
пірнувши, в неминучий
Свій уділ, ти чіткий
почуєш стук:
З гілля каштанового
плід блискучий
Враз падає
на безобличний брук.

Ти в руки візьмеш плід
з чуттям туманним —
Дитя, що буде деревом рости.
...Тобі згадається:
в житті оманнім
Колись давно
дитинство, мав і ти.

МИХАЙЛО ОРЕСТ

ПОЛІЦІЯ В КАНАДІ

Новоканадійці й люди, які відвідують Канаду, часто дивуються різнородності поліційних з'єднань в Канаді.

На початок ось вийняток з „Кенедієн Констебел Менюел" („Підручник Канадійського Поліциста"): „Поліцист мусить завжди бути свідомий того, що він є з'єднуючим звеном поміж громадянином і законами країни... Він має більше повновластей, ніж звичайний громадянин, бо закон надає їх йому для успішного виконування обов'язків, але він не має більше прав, ніж звичайний громадянин".

Члени усіх канадійських поліційних (чоловічих і жіночих) з'єднань — муніципальних, провінційних, федеральних і компанійних — є свідомі того основного принципу. Якщо в якомусь конкретному випадку поліцист виступив би поза межі тієї засади, його з місця звільняють з праці, згідно з законами канадійської демократії.

Видавці книжки „Закон і Порядок в Канадійській Демократії" у своєму описі канадійської поліційної системи відмічують, що „функції й обмеження поліційних сил в будь-якому суспільстві вказують, як далеко це суспільство розвинулося в напрямі справжньої демократії". На їх погляд вже сама структура й методи канадійської поліції є наглядним доказом, що Канада є вільною й демократичною державою.

Більшість канадійських поліційних службовців має при собі зброю, але її вільно вживати тільки для самооборони і для наведення порядку в обличчі збройної небезпеки. Поліційні службовці в цій країні не встановляють законів; вони є тільки уповноважені переводити закони в життя.

В комуністичних і фашистівських державах нарід є слугою поліції; в Канаді, як і в інших вільних країнах, поліція служить народові.

Королівсько-Канадійська Кінна Поліція (РСМП), це найстарша поліційна організація в Канаді. Зорганізовано її у 1873 році як „Північно-Західню Кінну Поліцію" для патрулювання і вдержування порядку на безмежних просторах, які відкрито на півночі і заході Канади. Згодом цю назву змінено на „Королівська Північно-Західня Поліція" (1904 р.), а в 1920 році надано їй теперішню назву.

Сьогодні лише дві провінції — Онтеріо і Квебек — вдержують свої власні поліційні з'єднання. Всі інші користуються послугами РСМП, за які вплачують „гонорар" до домініяльного департаменту справедливости.

Королівсько-Канадійська Кінна Поліція, що її очолює Комісіонер, який звітує безпосередньо міністрові „Корони", має обов'язок переводити в життя федеральні закони, які відносяться до наркотиків та акцизного, митного і прибуткового податку. Ця поліційна організація відповідає подекуди Федеральному Слідчому Бюрові (ФБІ) в З'єдинених Державах Америки і „Скотленд Ярдові" у Великій Британії.

Члени РСМП є також відповідальні за здійснювання приписів, що відносяться до індіян та ескімосів Канади; до речі, вони навіть вдержують два чи три торговельні пости в околиці Гадсон Бей, щоб запевнити місцевому населенню того дистрикту потрібне постачання.

Одначе, „Мавнтіс", відомі в цілому світі своїми барвистими уніформами, а ще більше своїми пригодами-подвигами, рідко коли виступають тепер у своїх червоних туніках, за винятком, очевидно, членів постійної варти в будинках парляменту в Оттаві, де вони є радше „показовими зразками" для американських і европейських туристів. Так само рідко коли можна бачити констеблів РСМП на конях; у наших часах вони подорожують швидкими автомобілями, літаками, моторовими човнами, кораблями, а на далекій Півночі — човнами „кену" або санками, що їх тягнуть собаки.

В восьми провінціях, у яких вони займають місце провінційної поліції, члени РСМП патрулюють на шляхах і дбають про те, щоб мешканці придержувалися законів щодо алькоголю та всяких інших провінційних законів.

Інкорпоровані муніципалітети звичайно втримують свою власну поліцію, але малі оселі часто роблять умову з РСМП або провінційною поліцією щодо забезпечення їм поліційної охорони, що її вони вдержують своїми коштами. Більшість великих міст, як Монтреал, Торонто, Гамілтон, Вінніпеґ, Квебек і Віндсор, — розпоряджають добре вишколеними детективними кадрами, які тісно співпрацюють з кримінологічними лябораторіями РСМП, ФБІ та Скотленд Ярду. Провінції Квебек і Онтеріо, які вдержують свої власні провінційні поліційні системи, також тісно співпрацюють з РСМП.

Залізнича поліція, як це видно з назви, дбає про охорону залізничних пасажирів і залізничого майна, але водночас вона посідає право ув'язнювати винуватців на посілостях залізниці, які є чималі.

Багато великих промислових фірм має свою власну „охоронну поліцію", виключним завданням якої є охорона компанійної власности. Назва „Охоронна Поліція", правдоподібно, матиме для нових поселенців з Европи інше значення від того, що його надають тим словам у Канаді. Тут, у Канаді, протишпигунська робота, слідження за зрадницькою діяльністю, належать до компетенції спеціяльного відділу РСМП, — а не до „охоронної поліції" промислових компаній.

Деколи трапляється, що, внаслідок непорозуміння — поліція переступає свої повновласті. Так, напр., в Торонті недавно два детективи в цивільному одягу вимагали особистої виказки від одного новоканадійця. Той відмовився виявити свої особисті дані, і прийшло до шарпанини, у висліді якої його потурбовано. Суд став по стороні новоканадійця, стверджуючи його право на відмову виявити своє прізвище незнаним особам, не знаючи, що це поліцисти. Все таки можна було заощадити багато часу і зайвої турботи, якщо б той новоканадієць виказався особистими документами так само тепер, як і тоді, коли цього вимагав би уніформований поліцист. У подібному випадку для новоканадійця чи відвідувача Канади найкраще піти з даним детективом до поліційної станиці і там вимагати перекладача.

Проте, чи канадійський поліцист є приятелем чи ворогом даного громадянина, залежить майже виключно від постави й поведінки того громадянина. А понад усе інше, завданням поліції є служити громадянинові і його родині.

(„Канадійська Сцена")

П'ЯТИРІЧЧЯ ХОРУ „КОБЗАР" У ФИЛАДЕЛФІЇ

Український Мішаний Хор „Кобзар" у Филаделфії разом з Українською Симфонічною Оркестрою під мистецьким проводом д-ра Антона Рудницького дав у суботу, 29 листопада великий концерт у залі Тавн Гол у Филаделфії. В програмі концерту теж солістка - віольончелістка Зоя Полевська. В першій частині програми хор „Кобзар" з оркестрою виконав „Аллилуя" з Генделевого „Месії", як теж Лисенкову кантату „Радуйся, ниво", в якій сольові партії співали Євгенія Василенко, Марія Ясінська-Мурована, Марія Вак-Бойчук, Омелян Татунчак і Мирон Гнатюк, та в кінці симфонічну поему Антона Рудницького „На світанку", з солістами Євгенією Василенко й Іваном Гавриловим. Другу частину концерту виповнив виступ віольончелістки Зої Полевської і хору з оркестрою. Солістка Полевська при акомпаніяменті свого батька проф. Миколи Полевського виконала три композиції для віольончелі, а саме токкату Фрескобальді, канцову Рудницького і данцу Альфано. Хор „Кобзар" з оркестрою виконав інтермеццо з опери Рудницького „Довбуш", як теж марш з опери Верді „Аїда" і пісні Штравса. Акомпаніямент спочивав в руках піяністок Лідії Бульби і Роксоляни Огродник, концертмайстром оркестри була скрипачка Дарія Кузик.

Концерт, який відзначував п'ятирічне існування хору „Кобзар", пройшов із повним мистецьким успіхом і тішився признанням численної публіки. Про концерт писала теж місцева американська преса.

В неділю, 30 листопада хор „Кобзар" відзначив своє п'ятирічне існування бенкетом в залі Товариства Українських Горожан. В бенкеті взяли участь представники українських організацій і установ, маніфестуючи свою прихильність і признання для праці хору „Кобзар". Праця хору приносить филаделфійській громаді не лише мистецькі вартості. Хор співдіє теж у громадській діяльності, виступаючи у численних національних імпрезах. Своє признання для праці хору склали представники організацій на руки голови Співочого Товариства „Кобзар" Юрія Гаврилова і мистецького керівника його д-ра Антона Рудницького.

Наступної неділі, 7 грудня хор „Кобзар" з оркестрою повторить цей концерт у Ню Йорку в залі Фешен Інституту. **Т.**

Загальні Збори НаСУС-у в Лювені

Дня 26-го жовтня 1958 р. українські студенти в Бельгії, зорганізовані в Національний Союз Українських Студентів, відбули чергові Річні Загальні Збори, в приміщенні свого гуртожитку. Збори попередила Служба Божа, яку відправив всеч. О. Бульс у каплиці студентського дому.

В зборах взяли участь члени та гості. Присутні вибрали Президію вскладі: Т. Кіс, п-на О. Даниляк і п-на Г. Лощенко. Після усних та письмових привітів, що їх склали представники різних громадських організацій, приступлено до звітів.

Уступаючий голова, д-р Л. Бачинський, в своєму звіті підкреслив, що незважаючи на переобтяження членства НаСУС-у обов'язками в багатьох інших організаціях, де вони займали різні референтури, праця проведена НаСУС-ом є досить многогранна і позитивна. Треба зважити, що в лювенському осередку містилася Управа ЦЕСУС-у, головна Управа ФТУСК-„Обнова", Управа місцевої клітини ТУСК - „Обнова" та частина К. К. СУМ-у в Бельгії. Виконування цих всіх обов'язків вимагало чимало трудів і часу. Інші члени Управи звітували із поодиноких референтур. В дискусії порушено ряд питань, що стосуються дальшої праці та перспектив НаСУС-у. На пропозицію Контрольної Комісії уділено абсолюторії уступаючій управі. У склад новообраної Управи увійшли: О. Кутняк — голова, Д. Коваль — місто-голова та реф. зов. зв'язків, О. Лощенко — секретар, З. Микитенко — культ.-освіт. реф., Д. Федорика — фін. та студ. реф., І. Мигул — реф. преси та спорт. Контрольна Комісія: Л. Бачинський — голова, Тов. Суд: Т. Кіс — голова.

Збори поручили новообраній Управі висловити, в їхньому імені, щиросердечну подяку Їх Екселенції Преосвященнішому Кир Іванові та університетським властям за їхню моральну і матеріяльну опіку над українськими студентами в Бельгії.

І. Мигул

● **Японія** зобов'язалась протягом найближчих 4-ох років доставити Єгиптові 350 льокомотив із моторами Дізеля, вартости 18,500,000 дол. Ця достава вміщається в сумі 30 мільйонів долярів, що їх Японія зобов'язалась позичити Єгиптові на довготермінові сплати, як вияв економічної допомоги Об'єднаній Арабській Республіці.

● **Найвищий Суд ЗДА** має вирішити апеляцію кінової фірми, яку стейтовий суд позбавив права висвітлювати фільм „Коханок леді Четтерлі", накручений за повістю Д. Г. Лоренса. Цю повість в Нюйоркському стейті вільно було продавати, а накручений за нею фільм висвітлювати заборонено.

СУСПІЛЬНА ДОПОМОГА ЗУАДК-у

7-го листопада ц. р. відбулася чергова місячна нарада Екзекутиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. На цій нараді обговорено цілу низку актуальних переселенчих і допомогових проблем. Президент ЗУАДК-у д-р Галан подав точний звіт про працю ЗУАДК-у за останній місяць. Зі звіту довідуємося, що ЗУАДК виплатив за жовтень такі допомоги:

Для ЦПУЕН — 200,00 дол; для Комітету опіки над панею Отамановою Петлюровою — 100,00 дол.; для НТШ у Сарселі — 392,00 дол. (дотація за чотири місяці); для Українського Вільного Університету — 70,00 дол.; для УТГІ — 42.00 дол.; для Незалежної Асоціяції совєтознавців — 140.00 (за два місяці), як теж і персональна допомога для деяких діячів української культури, а саме для письменника Івана Ш. в Австрії — 50.00 дол.; для письменника Теодосія О. — 116. дол. покриття вакаційного побуту); для п. Н. Д. — 10.00 дол. Всієї грошової допомоги видано в останньому місяці на близько півтори тисячі дол.

Президент звітував теж про організаційну працю ЗУАД-Комітету в останньому місяці. В жовтні, в днях 16 і 17-го відбулись важливі наради у Вашингтоні в справах допомоги втікачам. На цих нарадах запроєктовано створити нову установу допомоги втікачам і до співпраці з цією установою зразу приступив наш ЗУАДК. 22-го жовтня відбулися наради у державному департаменті у Вашингтоні в справі діяльности ЗУАДК-у на терені Европи. В обох нарадах брав участь президент ЗУАДК-у, у нарадах 22-го жовтня разом із правним дорадником ЗУАДК-у адв. М. Пізнаком.

В жовтні Екзекутива ЗУАДК-у приступила до виконання одного із намічених припоручень Шостих Заг. Зборів ЗУАДК-у. А саме 21-го жовтня відбулась у Ню Йорку нара в справі створення Фонду Допомоги Діячам Української Культури. В нараді взяли участь представники організацій, які об'єднують письменників, науковців і мистців, і дали початок для існування Културного Допомогового Фонду при ЗУАДК-у, якого завданням є нести матеріяльну поміч працівникам української культури.

Президент поінформував теж, що ЗУАДК отримав від кооперативи КАРЕ, якої членом являється, приділ надвижки у виді допомогових пакетів вартости 6,500.00 дол., в тому для розподілу в Німеччині пакетів на суму — 2,400.00 дол., а решта — це харчові, одежові і пакети з біллям для розподілу в Польщі. Президент подав звідомлення про всі заходи, поведені кореспонденційним шляхом для управильнення допомогової діяльности в Німеччині, Австрії, в Польщі і Югославії. Екзекутива перевела широку дискусію над порушеними у звіті проблемами і винесла порішення.

Допомога: Екзекутива ЗУДАК-у порішила отриману допомогу від коопер. КАРЕ, а саме харчові пакети вартости 2,430 дол. переслати в Німеччину до Европейського Представництва для розподілу найбільше потребуючим родинам. До Польщі пересилається 384 пакети, а саме пакети одежові, харчові і з біллям. Крім цього постановлено і вже вислано другу посилку ниток до вишивання і канву для Української Кооперативи в Перемишлі на суму 150.00 дол.

Екзекутива порішила вислати грошову допомогу за місяць листопад, а саме: для Комітету Опіки над Панею Отамановою Петлюрою — 100 дол.; для НТШ у Сарселі — 98.00 дол; для УВУ — 70.00 дол.; для Незалежної Асоціяції — 70.00 дол.; для УТГІ — 42.00 дол.; для Української Громади в Туреччині на приміщення для бібліотеки — 50 дол.; для УЦДОА в Зальцбурґу, в Австрії — 50,00 дол.; для п. Н. Д. — 10.00 дол.

Екзекутива порішила теж з уваги на малі збіркові фонди звернутися до установ і організацій, які користають із дотацій ЗУАДК-у, щоб вони своєю активною участю чи то статтями у пресі, чи зверненням підтримали збірку ЗУАДК-у, щоб ЗУАДК міг вести свою допомогову діяльність в повній ширині. Екзекутива звертається теж до всієї української громади у ЗДА своїми пожертвами допомогти З-УАДКомітетові продовжувати допомогову діяльність. Пожертви проситься пересилати поштою на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

Екзекутива порішила щомісячну дотацію для Комітету Опіки над Панею Отамановою Петлюровою. Цю дотацію виплачує ЗУАДК щомісячно вже від восьми років. На жаль на фонд цієї виплати не впливають ніякі майже пожертви, хоч деякі організації самі переводять збірки на цю ціль. Тому Екзекутива ЗУАДК-у звертається з проханням, щоб усі збірки на цей фонд пересилати до ЗУАДК-у на вище подану одресу, щоб ЗУАДК міг і надалі забезпечити пристойне існування для вдови по Головному Отаманові.

Екзекутива схвалила теж почин для створення Допомогового Фонду працівникам української культури, прийняла запропонований проєкт правильника і доручила скликати нараду представників заінтересованих організацій, для формального вибору Кураторії Фонду. Екзекутива привітала великодушний почин Українського Народного Союзу і спеціяльно редакції „Свободи", щоб чистий дохід з Ювілейної Зустрічі „Свободи" в дні 29-го листопада ц. р. передати на цей Фонд допомоги діячам культури.

Екзекутива рішила відзначити дату 20-го червня 1959 року, як 15-ті роковини від дня заснування ЗУАДК-у і для відзначення цієї дати влаштувати імпрезу з бенкетом, а дохід призначити на допомогову акцію. Точний плян переведення цього свята передано на опрацювання Президії.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

● **Десятий звичайний загальний з'їзд Федерації Товариств Українських студентів Католиків „Обнова"** відбудеться у Лювені (Бельгія) в днях 28—29 грудня 1958 року. У програмі з'їзду доповідь О. Коцюби п. н. „До джерел 24-го Світового Конґресу Пакс Романа у Відні", товариська зустріч делегатів і гостей та вибір нових керівних органів Федерації.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Зої Полевської в Ню Гейвені

Зоя Полевська

В неділю, дня 23 листопада ц. р. молода українська челістка Зоя Полевська виступила у відомому університетському осередку Ню Гейвені із концертом, на програму якого склалися твори українських і чужоземних композиторів, як теж власні композиції. Концерт відбувався в залі ІВКА і пройшов з повним успіхом при численній участі місцевого українського громадянства і гостей з американського світу. Місцевий щоденник „Ню Гейвен Івнінг Реджістер" у числі з 24-го листопада надрукував дуже прихильну оцінку виступу п-ни Зої Полевської, написану музичним рецензентом цього ж часопису п. Дж. Е. А.

Молода українська челістка Зоя Полевська — пише згаданий рецензент — повторила в більшій частині програму, що вона її виконувала декілька місяців тому в Тавн Голл в Ню Йорку. „Панна Полевська, яка виступала тут вчора під протекторатом Українського Музичного Інституту, виявила себе як винятково обдарована й завершена челістка. Дійсно можна бути переконаним, що вона виступала з такими оркестрами як Віденська Фільармонія й „Ля Скаля" в Міляні а також, що вона тепер з великим успіхом давала концерти в Карнегі Голл і Тавн Голл в Ню Йорку.

„Челістка виконувала фінальні розділи „Варіяцій на тему Рококо" Чайковського, як автор увійшов до концертової залі. Все ж таки лишилася ще досить велика частина цього подвигу для віолончелі, щоб переконати слухача, що технічна майстерність п-ни Полевської перемагає безмірні труднощі цього твору. Її подвійні ноти були бездоганні, фляжолети виконувалися прозоро, ясно, й її звуки в найвищому реґістрі були на диво точні. „Ліричне та поетичне почуття юної челістки звернули на себе особливу увагу в другому відділі концерту, який включав низку незнайомих авторові творів. Один з них, який був виконаний досконало з захопленням в нюансах і з розкішними тонами, був власний твір артистки, — „Українська пісня". Контрасти поміж правдивим та вібруючим звуком були серед майстерних досягнень в „Пасторол анд Ріл" Кирила Скотта і з технічного боку там були складові струнні ґліссандо і чисто виконані руляди і фіґурації. „В наддатках було продемонстроване дійсно досвідчене володіння смичком і пальцевою технікою в творі Сарасате і дійсно повна душі гра на віолончелі в чудесному „Травмерай". Проф. Микола Полевський, батько артистки, дав на фортепіяні справді професійне доповнення".

Після концерту місцева українська громада влаштувала для п-ни Зої Полевської та її батька проф. Миколи Полевського товариське прийняття.

Найближчим часом п-на Зоя Полевська виступить із своїми концертами (реситалями) в Боффало (6 грудня), в Дітройті (12 грудня) та в інших містах ЗДА. **С. М.**

Армія випробовує можливість комунікації в космічних просторах

Вашингтон. — В найближчих днях цього місяця армія має пробувати випустити керовану ракету в район Місяця, в якій будуть прилади до дослідів можливости майбутньої комунікації в космічних просторах, віддалених на більйони миль від Землі. Армія вже має готову цілу систему цієї комунікації у зв'язку з підготовкою ракети до Місяця. Випущення ракети до Місяця, яке має відбутися за кілька днів, буде першою пробою чи ця система має вигляди на швидке здійснення. Інсталяція великої радіової антени недалеко Долини Смерти в Каліфорнії, — це перший знак цієї підготови. На цей проєкт мають видати багато мільйонів долярів, і цим проєктом займається Джетова Ляборaторія в Пасадені, Каліфорнія. Ця антена, 80 стіп завдовжки, може ловити радіові сиґнали з космічних просторів, в яких були б літаки або ракети у віддалі 500,000 миль.

Українознавство в Університеті Вейн

Університетські курси української мови і української культури у Стейтовому Вейн-Університеті в Дітройті існують. В січні 1959 року почнуться нові вписи на черговий курс. Як уже повідомлялось, курси українознавства у Вейн університеті є програмовими університетськими курсами, тому всім слухачам, що впишуться на ці курси, буде зараховано відповідну кількість кредитних годин, а після закінчення університету абсольвенти матимуть можливість виказуватися офіційними даними про студії університетського курсу українознавства. Управа Українсько-Американської Фундації, що спонзорує українознавчі курси, цього року реорганізувала свою працю. Сторено програмову комісію для сприяння поліпшенню методів викладання, а також фінансову комісію для мобілізації потрібних коштів. На чолі програмової Комісії стоїть д-р Г. Тренд, професор Вейн Університету, а фінансової член Управи Фундації інж. Ів. Панчак. Для поглиблення праці Фундації, а головне для залучення до співпраці всіх професорів і кращих студентів університету та науковців, що знаходяться на терені Дітройту і працюють в різних наукових інституціях і приватних дослідчих ляборaторіях, Програмова Комісія Фундації розробляє проєкт організації „Науково - дослідчої групи" при Вейн Університеті, що згодом мала б перетворитися на „Науково - дослідчий Інститут" для вивчення сучасних проблем, пов'язаних з визволенням України, і східноевропейських проблем в ширшому розумінню цього слова. Управа Американсько-Української Культурної Фундації, на чолі якої стоїть проф. д-р С. Мамчур, сподіється на всесторонню підтримку українського громадянства не тільки Дідройту, а й цілих ЗДА. **І. Р.**

ЮВІЛЕЙ ПРОФЕСОРА Е. ВЕРТИПОРОХА

В цьому році минає 60 років з дня народження проф. д-ра Евгена Вертипороха і 30 років його наукової праці. Проф. Е. Вертипорох є дійсним членом НТШ і професором Раєрсон Інституту Технології в Торонті, як теж головою Управи КНТШ.

Ювілейне прийняття для проф. Е. Вертипороха відбудеться в суботу, 6-го грудня, год. 7,30 вечора в домі Т-ва „Просвіта" при вул. 140 Бетерс у Торонті.

Адреса Ювілейного Комітету куди треба скеровувати писемні привіти для Ювілята:
326 Queen Street
West-Toronto 2 B, Ont., Canada

Всіх приятелів і друзів професора Е. Вертипороха на це Ювілейне Прийняття щиро запрошує

Ювілейний Комітет

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ІНЖ. ДМИТРО ВЕЛИЧКО

Великим смутком оповита лорейнська українська громада виряджала в дні 25 вересня ц. р. в далеку дорогу, перед Престіл Всевишнього, свого члена — прикладного громадянина сл. п. інж. Дмитра Величка. Величаві похорони з нагробними промовами, вінками, квітами та після-похоронним прийняттям, були виявом вдячности лорейнських українців свойому провідному і заслуженому співжителеві.

Сл. п. Дмитро Величко

...„Як одержите, Дорогі, цього листа — Дмитруся не буде вже між живими... Від 8-го вересня лежить в шпиталі. Важко терпить, часами непритомніє, а коли пробудиться — каже співати собі козацьких пісень"... — писала ще 20-го вересня дружина Покійного. А 22 вересня Він відійшов у Вічність!

І не хочеться просто вірити, що Тебе, інженере, вже серед нас немає! Адже ж, нещодавно ми з Тобою ще зустрічалися у Твойому затишному мешканні-хаті, яку Ти власними руками з допомогою сусідів — українців, поставив собі в Лорейні. Не вміщається в наших головах думка, що розбудована Тобою і за Твоєю головною ініціятивою заснована „Дмитрівка" — посілок наших добрих людей — скитальців у цьому місті, втратила Тебе назавжди! Що не буде Твоєї участи в громадських справах в лорейнських установах — УККА, УНС, Народному Домі, у церковних і світських організаціях.

Ще в місяці серпні гуторили ми в Твоєму гостинному домі, про гаразди і злидні нашого сустливого життя на цьому світі. Ти був тоді, як завжди: елеґантний, ввічливий, гостинний і надівсе добрий і мудрий. Ти жалівся на недоладки на різних відтинках нашої боротьби за краще майбутнє нашої Батьківщини! Але Ти, як і раніше — оптимістично дивився у майбутнє. Ти бідькався тільки над своєю недугою, що перешкоджувала Тобі розгорнути Твої крила для дальшої творчої праці в користь та для добра Твоїх земляків і для України!

Пригадую собі, Ти линув думками в недавнє минуле:

Дев'ять років тому назад ми бачилися з тобою ще в переселенвчому таборі британської зони Німеччини в Гамбурзі — Венторфі, звідкіль Ти, пройшовши всі митарства лікарських й ірівських комісій, вибрався з европейського суходолу, щоб на вільній землі Вашингтона продовжувати Твою працю на службі Батьківщини. А ще раніше — наші шляхи зводили нас до купи в переходових ірівських таборах британської зони в Бравншвайґу, Ґослярі і в горах Гарцу, де Ти завжди був на передовій лінії, серед активу таборових проводів, захищаючи наших людей перед зловживаннями та зазіханнями кривавих рук всякого роду репатріяційних комісій.

А раніше ще, до упадку Німеччини, Ти вгощав мене у Києві, на Обсерваторній і Бульварно-Кудрявській, працюючи інженером - хеміком у Цукротресті України, куди Ти перекочував з Вінниці, Житомира та Люблина. З яким запалом до життя і завзяттям до праці Ти прибув до Києва — нашої столиці і міста Твоєї молодости! Бувало Ти мене опроваджував по Твоєму Києву і розказував про славне минуле нашого Золотоверхого. Ми бродили по руїнах Хрещатика. Оглядали зацілілі церкви, музеї і будівлі з якими пов'язана слава нашого Краю. Ми купались у Дніпрі і плавали човном по його спокійних хвилях. Ми заходили до Купецького Саду і дивилися на захід сонця, якого зникаючі проміння купалися в плесі Славути. А надівсе Ти допомагав хлопцям, нашим хлопцям, за якими шлялася німецька поліція і вганялося ґештапо. Твоя кватира була пристановищем для них. А Твої поради і матеріяльна допомога не раз спасали їхнє життя від кулі, або ґрат Лукіянівки, чи концетраків у глибині Німеччини. Ти радів усіми проявами відродження країни і сумував її руїною. Ти був добрий і прикладний українець і соборник, який не знав, що Збруч, що віровизнання, що політична приналежність Твоїх співробітників. І неодин із Твоїх земляків, із Чернігівщини, де Ти прийшов на світ, Київщини, Харківщини, Полтавщини, чи подальших окраїн нашої багатої та якже убогої в той час, України, — завдячував Тобі свій рятунок від голоду, нужди і депортації на важкі роботи в Німеччину!

Ми згадували з Тобою і Варшаву, де Ти після того, як „встоятись не було сили", юнаком, у сірій, подертій військовій шинелі старшини Армії УНР і службовика Уряду Української Народної Республіки — в 1920 році, найшов пристановище, після хворіб і таборових злиднів в Щепюрні, Каліші і Ланьцуті. Ти пригадав мені наші зустрічі на Скорупки побіля Маршалковської, де Ти жив зі своєю дружиною — галичанкою Марусею. Ми згадували Собор на Празі і Василіянську Церкву на Медовій, варшавську українську колонію і її організації та установи, в яких Ти завжди був передовим членом. Ти, бувало, стоячи на мості Понятовського чи Кербедзя, порівнював чужу Віслу до нашого Дніпра і тужив за Україною. Ти був завжди для ближніх і приятелів ввічливий — для себе суворий. Твоєю працею Ти здобув диплом звання інженера на Дорпатському і Варшавському Політехнікумі та працював не лише для себе і для Рідні. В Твоїй кімнаті полиці вгиналися від книжок, часописів і журналів, яких Ти був постійним покупцем і передплатником. Байдуже чи приходили вони до Тебе зо Львова, чи звідтіль, з-за Збруча. Ти завжди жив надією, що Україна буде вільною.

З Волі Всевишнього, Ти одначе не діждався цієї світлої хвилини. Невиліковна хвороба — пістряк шлунка і печінки — звалила Тебе, козарлюгу. На 61-му році Твого творчого життя — Ти переставився у Вічність, щоб перед Всемогучим Творцем здати останній звіт із Твоїх добрих діл на цьому світі. Ти залишив усіх — Твою Дружину і нас, Твоїх Друзів і Приятелів у глибокому смутку. А там, на далекій Чернігівщині, біля Конотопа, де Твої козацькі предки громили північних ворогів нашої Батьківщини, Твої Рідні може й не знають про те, що Тебе вже не має між живими? Нехай же степовий вітер занесе туди цю сумну вістку і скаже їм усім там, що караються в московському ярмі, що Ти жив, творив і помер для України!

Нехай Вічна буде Тобі Пам'ять!

Іван Костюк.

● **В Альбанії святкували 28** листопада 46-ті роковини з дня проголошення державної самостійности. Альбанія була окупована Туреччиною. З цієї нагоди у Москві відбулось в альбанському посольстві велике прийняття, яке дало нагоду Хрущову виголосити нову промову про Берлін. Альбанія є вірним слугою - сателітом Москви. В її порті Тірані Совєти влаштували базу для своїх підводних човнів — під самим боком Італії з виходом на Адрійське і на Середземне моря.

Нові видання

ЗОЛОТІ ДЗВІНОЧКИ

(Іванна Савицька. Золоті дзвіночки. Казки для дітей. Ілюстрації виконав Петро Андрусів. Союз Українок Америки. Филаделфія, 1958).

Найсвіжіша книжечка для дітей, — казки І. Савицької, — називається „Золоті дзвіночки". Днями в популярному американському журналі був вміщений рисунковий жарт. До батька, що заглибився в читання часопису, підходить у піжамі хлопчик і просить почитати йому на сон казку. Скривившися, батько йде до ліжка синка і неохоче починає читати. Закінчення жарту: синок вже заснув. Батько знову в своєму кріслі. Але газета на підлозі, а сам він не може відірватися від недочитаної синочкові казки.

Так само батьки будуть читати книжечку І. Савицької. Бо вона про приязнь, про добрих і злих, про допомагання слабшим і про інші вічні речі. Потягальна книжка й зовнішністю. Видавцям вдалося вийти поза прикметну нам нужденність, бо книжечку І. Савицької можна зарахувати до розкішних видань.

Казки сюжетні. Дія не розводнена традиційними в нас повчальними міркуваннями. Особливо ощадно авторка розпочинає казки:

„— У затишному гнізді доглядала ластівка своїх діток"... „— Давним - давно жили собі зайчик з ласичкою у великій приязні"... „—Якось одного разу вибралася гуска в дорогу"...

Розповідь проста, як у мистецько непомильній народній творчості: „Під вечір звірики зайшли в густий ліс. Подалися доріжкою в гущу і здалеку побачили старого ведмедя"...

Настрій збірки теплий і бадьорий. Люди тут розмовляють із звіренятами, звіренята люблять людей, допомагають дітям, а діти обдаровані найкращими прикметами, як це й належить бути в незіпсованому, злитому з природою, світі.

Коли дівчина, згубивши перстеня, плаче над ставком, то жаба допоможе їй відшукати згублене. Ведмідь також добрий, допомагає карличкові й мишці, а мудрий пугач виліковує сліпе ластів'ятко.

Звичайно, є і сердиті вовки та горді пави, але вони не псують погідного настрою книжки, бо перемагають лагідні й беззахисні, але об'єднані дружбою, звіренята.

Вийнятково добра, книжка ця не досконала. Розповідь р'яснить здрібнілими формами. Авторка, очевидно, не погоджується з теперішніми напрямними творчости для дітей, згідно з якими належить обминати здрібнілі вислови. У „Золотих дзвіночках" не тільки „лисичка", „зайчик", „курочка" але й „м'ягенька подушечка" та „ластів'я ніжно тулить голівку до оксамитного пір'ячка". Така, послідовно дотримана розніженість, на нашу думку, знижує мистецький рівень казок.

Дорослі часто забувають, що діти перебувають у світі, який може бути далекий від світу їхніх батьків. Слухач або читач „Золотих дзвіночків" виростає у великому американському місті. Село, в якому народилися батьки, чуже дитині Шикаґо й Дітройту. Чи не варто цей чужий світ обмежити до найзрозумілішого: ведмедя, зайця, вивірки і пугача. Але „бур'ян" вже складніша справа, а різні „брилик" чи „пролебеділо" можуть збентежити й батьків, не тільки маленьких читачів, що живуть серед авт і ракет чужомовного середовища.

Гадаємо, що природності казок І. Савицької не пасують також декілька газетно-повчальних закінчень, як напр.: „О, як часто міняють люди „материну шапочку" за будьякі маловартісні речі".

Петро Андрусів скріпив приємну простоту збірки доступністю талановитих малюнків. Він намагається дати лише те, що дитяча увага спроможна схопити („як звіренята проганяють вовка", „пава"), хоч деякі малюнки могли б бути ще прозірніші („царівна і пастушок").

Видавець книжки, Союз Українок Америки, виявився, поважним конкурентом О. П. Д. Л. Добрі наслідки шляхетного суперництва наявні.

Іван К-ий

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

КУРТІС БЕЙ, Мериленд. — С-во Неп. Зач. Преч. Діви Марії, Відд. 290 повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в неділю, 7-го грудня 1958 р., о год. 2-ій по пол., в церковній залі. Проситься всіх членів прийти і привести нових кандидатів на членів до УНСоюзу. На порядку зборів: вибір нової Управи на 1959 рік. — М. Хома, предс.; М. Іванюк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Управа Відд. 424, просить усіх членів прибути на Місячні сходини, в неділю, 7-го грудня 1958 року, о 12 год. 30 хв. дня. Збори відбудуться в приміщенні нижньої залі церкви св. Покрови — 2225 Masher St. Довгуючих членів просимо сплатити членські вкладки. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Б-во св. Андрея Первз., Відд. 66, повідомляє членів, що **Річні збори** відбудуться в п'ятницю, 12-го грудня 1958 р., о год. 8-ій веч., в залі укр. кат. церкви Чесного Хреста під ч. 37-09 — 31st Ave., Astoria, L. I. На порядку: звіти Управи, Контр. Комісії, вибір нової Управи на 1959 р. — І. Лазорчик, предс.; Л. Фединяк, фін. секр.; В. Глют, рек. секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації! Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Короткі Вістки

● **За 30 миль** на північний захід від Лос Анджелесу, Каліфорнія, вдалося погасити пожежу чагарнику, яка охопила площу в 4,000 акрів. Сильний вітер дуже перешкоджав гашенню.

● **Президент З'єдиненої Арабської Республіки, Нассер** виголосив три і пів годину промову, в якій гостро атакував Америку, Англію і Францію. Він закидав Америці затіювання змов і замахів „арабськими руками", бойкотування названої Республіки і старання ізолювати її. Водночас Нассер виразно закликав туніських арабів вбити туніського президента Габіба Бурґуїбу, так само, як це сталося з іракським прем'єром Нурі ес Саїдом.

● *У місті Ямму в Кашмірі*, що його прилучено до Індії всупереч гострій опозиції сусіднього, також мусульманського Пакістану, почався судовий процес проти „лева Кашміру" колишнього прем'єра Мохаммеда Абдуллаха, який разом із теперішнім індійським прем'єром Неру боровся проти володіння Англії. Абдуллаха арештував проіндійський уряд Кашміру 5 років тому за змагання до переведення плебісциту, що, мабуть, вийшов би проти приєднання до Індії. В минулому році звільнено його, але він негайно відновив активну діяльність проти теперішнього режиму і приналежности Кашміру до Індії.

Американська фірма закупила в СССР 54 мільйони ґальонів бензини

Ню Йорк. — З промислових джерел повідомляють, що фірма „Дов Хемікел Компані" купила в СССР 54 мільйони ґальонів бензини, яку мають привезти в роках 1959 і1960. Ця бензина має коштувати 13,500,000 дол., по 24 центи за ґальон. Фірма „Дов" платитиме в данських ґульденах. Тепер бензина в ЗДА коштує по 31 центів за ґальон. Представник фірми „Дов" заявив, що заключив цей договір із двох причин: 1)бо совєтська бензина дешевша; 2) купивши такі великі запаси, не буде ця фірма залежна від майбутнього змінного ринку в ЗДА. Ця транзакція є найбільшою в повоєнних роках, бо сума 13,500,000 долярів є на 50 відсотків більша від всіх совєтських закупів в ЗДА в 1953-1957 роках; є вона більша від суми, на яку ЗДА закупили були в СССР товарів в 1953-1954 р.р. СССР починає демпінґувати ЗДА, і уряд цієї країни мусить взяти це до уваги.

● РОЗШУКИ ●

Рідня пошукує
ІВАНА ЛУЦІВА,
урodж. 5. 3. 1925 в Дережичах, пов. Дрогобич. Хто з товаришів-учасників бою під Бродами, де він, мабуть, був ранений, мав би якісь вісті про його долю, прошу подати на адресу:
George E. FERENCEVYCH
265 Liberty Avenue
Jersey City 7, N. J.

Пошукую тіточного брата,
МИХАЙЛА ЗАЯЦЯ,
із Телешниці Сяної, пов. Лісько, який в 1939 році вийшов з польською армією на Мадярщину. Вісті слати на адресу:
Anastazia SUCHY (Pikolycky)
207 W. Marcellus Street
Suracuse 4, N. Y.
Закордонні часописи прошу про передрук.

Хресна мама пошукує
ОЛЮ ОЛЕКСІЄВНУ —
дів. прізвище — КРОХМАЛЬ.
Хто знав би щонебудь про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
Tonia KROCHMAL
4211 Martin Street
Detroit 10, Mich., USA

Посмертні Згадки

ВАСИЛЬ ЛИСИК, член 235 Відд. УНСоюзу в Росфорді, Огайо, помер 16-го листопада 1958 р., на 72-му році життя. Покійний походив із с. Рудка, пов. Ярослав, Зах. Україна. Полишив у смутку доньку Марію і сина Ілька. Похорон відбувся 19-го листопада 1958 р. — В. Й. П!
І. Шестак, секр.

АННА ОСЬО, довголітня членкиня Від. 112 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла 29-го жовтня 1958 р., по тяжкій та короткій недузі. Покійна полишила у важкім смутку чоловіка Николу і 2 доньки: замужню Елсі та Флоренці, зятя і 2 внуків. Похорон відбувся 1-го листопада 1958 року, при участі Родини, Приятелів і Сестрицтва Відділу, з пох. заведення до греко-кат. церкви св. ап. Петра і Павла, на український кат. цвинтар, Парма, Огайо. — В. Їй П!
П. Р., секр.

ЄВА МУСІЙ, довголітня членкиня Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 347 УНСоюзу в Millville, N. J., померла 4-го листопада 1958 р., на 62-му році життя. Покійна полишила у великому смутку чоловіка Стефана, 2-ох синів Михайла і Стефана, одну доньку Анну, 2 невістки, зятя, 5 внуків, 2 братів і 2 сестри на Україні. Вєч. Отці Коваленко і Желехівський відпровадили Покійного дня 8-го листопада 1958 року, з прав. церкви на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва. На поминках зібрано $45.00 на помятник на Українському Селі в Бавнд Бруку. — В. Їй П!
Гр. Тимчій, секр.

ТАРЗАН, ч. 4171. На сліді.

Хоч хитрий Сем був виявлений в ролі Чаки, то він вдалося втекти... Але Тарзан гнався за ним.

Швидко він затримався, скривившися. Сліди Сема вели до пристані... де стояв човен Джова!

Коли ж Тарзан обходив ріг вулиці, він поспішився, бо Сем дійшов вже до човна!